

2009-09-24

Dnr 2009/983

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Bättre och snabbare insättningsgaranti; SOU 2009:41

(Dnr Fi2009/4017)

Riksgälden har tagit del av Insättningsgarantiutredningens betänkande *Bättre och snabbare insättningsgaranti*. Utredningen presenterar en väl genomarbetad analys.

Riksgälden tillstyrker de förslag som lämnas i betänkandet.

I detta remissvar kommenterar vi de förslag som vi bedömer är av särskilt stor vikt för att garantimyndighetens uppdrag ska kunna utföras effektivt och i enlighet med svensk och europeisk rätt. På några områden lämnar vi förslag på ytterligare förtydliganden av regelverket. Vi identifierar också frågor där det finns behov av ytterligare utredningsarbete.

Övergripande synpunkter

Insättningsgarantisystemet syftar till att ge ett gott konsumentskydd samt bidra till stabilitet inom det finansiella systemet. Ur båda dessa aspekter är det av stor betydelse att insättarnas medel inte äventyras samt att insättarna snabbt får tillgång till insatta medel om ett institut skulle hamna i problem. Det är också viktigt att det inte råder oklarheter kring garantins omfattning.

Erfarenheter från inträffade ersättningsfall visar på flera brister i regelverket för insättningsgarantisystemet. För garantimyndighetens del skulle förslagen på tidigareläggning av ersättningsrättens inträde, tydligare krav på institutens IT-system, formaliserade informationsflöden, samt förhandsgranskning av inlåningskonton medföra goda förutsättningar för en bättre och snabbare hantering. En skyndsam hantering i samband med ett ersättningsfall är av stor vikt för en insättares ekonomiska situation och är som helhet även positiv för förtroendet för insättningsgarantisystemet.

Inom några områden ser Riksgälden att regelverket kan bli ännu tydligare och lämnar därför förslag till ytterligare förtydliganden. Det kan övervägas om en skyldighet ska införas för institutet att informera sina insättare när garantin har trätt in. Vidare ser vi ett behov av att ytterligare utreda vissa frågor som är av betydelse för garantimyndighetens praktiska hantering av ett ersättningsfall. Det gäller framför allt för det fall att garantin har trätt in för ett institut men där institutet fortfarande har tillstånd att ta emot nya medel som omfattas av insättningsgarantin. Vi ser också ett behov av att en utredning görs i frågan om

hur insättningsgarantin omfattar medel som är föremål för transaktion, det vill säga vad som brukar kallas ”pengar på väg”.

Från det senaste årets finansiella kris har nya lärdomar dragits. Det är inte alltid som insättningsgarantin är den främsta lösningen för att hantera ett institut med problem. Riksgälden håller med utredningens förslag att en ny utredning bör göras om hur problemdrabbade institut ska hanteras utifrån ett större perspektiv. Detta har inte varit möjligt att genomföra inom utredningens uppdrag.

Administration av ersättningsfall

Insättningsgarantinämndens erfarenheter från hantering av ersättningsfall visar att insättningsgarantisystemet inte förmådde att ge insättarna tillgång till sina medel så fort som hade varit önskvärt. Det berodde bland annat på brister i regelverket kring garantins inträde och på svårigheter att verifiera uppgifterna i institutens IT-system. Flera av utredningens förslag innebär förbättrade förutsättningar för garantimyndighetens arbete med kommande ersättningsfall. Riksgälden lämnar i detta remissvar några förslag till ytterligare förtydliganden av regelverket.

Tidigareläggning av insättningsgarantins inträde

Gällande lag, där tidpunkten för insättningsgarantins inträde infaller när domstol fattar beslut om att försätta institutet i fråga i konkurs, uppfyller inte insättningsgarantidirektivets nya krav. Utredningen föreslår därför att ersättningsrätten, utöver vid konkurs, även ska kunna träda in när ett institut visat sig ha problem med att betala ut en insättning till en insättare och problemen inte bara är tillfälliga. I enlighet med det nya insättningsgarantidirektivet föreslås också att beslutet om garantins inträde i ett sådant läge fattas inom fem arbetsdagar. Beslutet ska fattas av Finansinspektionen.

Förslagen möjliggör en hantering som ger insättare snabbare tillgång till sina medel för det fall att ett institut hamnar i problem.

Enligt utredningens förslag ska beslutet om garantins inträde inte automatiskt leda till att verksamhetstillståndet återkallas. Detta har enligt utredningen sin förklaring i att de två besluten har olika syften, trots att de i normalfallet lär baseras på ungefär samma omständigheter. Det innebär att Finansinspektionen i vissa fall kan komma att fatta beslut om att garantin ska träda in men att institutet fortfarande kommer att kunna ta emot inlåning som omfattas av insättningsgarantin. Även om Finansinspektionen samtidigt med beslutet om garantins inträde fattar beslut om att återkalla verksamhetstillståndet kan en motsvarande situation uppstå, för det fall att beslutet överklagas av institutet och domstolen beviljar en inhibitionsansökan från institutets sida. I väntan på att

beslutet vinner laga kraft kommer då institutet (eftersom det fortfarande har verksamhetstillståndet kvar i formell mening) att ha rätt att ta emot ny inlåning.

Riksgäldens slutsatser från denna del av utredningen är att institut i sådana fall skulle kunna ha incitament att erbjuda en mycket hög ränta för att locka till sig insättare och på så sätt få in nya medel till verksamheten. Detta innebär att institutet, trots uppenbara tecken på att det har svårt att finansiera sig, kan utnyttja insättningsgarantisystemet för att få in nya medel. Insättare som gör inbetalningar upp till täckningsbeloppet tar dock ingen större risk än under normala omständigheter mer än att de kan få vänta några dagar på utbetalning från garantisystemet i det fall institutet inte kan betala insättaren.

En problematik som vi då ser är att ett institut, där insättningsgarantin har trätt in, fortfarande kan utnyttja fördelarna med att tillhöra garantin så länge det innehar verksamhetstillståndet. Riksgälden ser därför anledning till att dessa frågor utreds närmare i syfte att bland annat minska risken för otydligheter kring ersättningsutbetalningar och garantins omfattning.

Riksgäldens förslag:

När Finansinspektionen har fattat beslut om att garantin ska träda in kommer Riksgälden att återbeta samtliga insättare per det datum som beslutet har vunnit laga kraft. *Riksgälden ser dock ett behov av ett förtydligande kring den situation när garantin har trätt in per ett viss datum men där institutet fortfarande får ta emot nya insättningar som omfattas av insättningsgarantin.* En problematik uppstår om det visar sig att institutet inte heller kan återbeta de nya medel som har satts in. En fråga som inställer sig är huruvida det i en sådan situation ska krävas ett nytt beslut om garantins inträde från Finansinspektionens sida för att Riksgälden ska kunna betala ut ersättningar avseende de insättningar som har gjorts mellan det första och andra beslutet.

Institutet är skyldiga att informera sina kunder om ett konto omfattas av insättningsgarantin eller inte. Riksgälden ser en risk med att det inte minst ur konsumentens synvinkel kan råda oklarheter kring garantins omfattning i det fall garantin har trätt in men institutet fortfarande kan ta emot medel som omfattas av insättningsgarantin. *Det kan därför finnas anledning att införa informationsplikten för instituten avseende det faktum att garantin har trätt in.*

Krav på institutens IT-system

Ersättning från insättningsgarantin ska enligt gällande regelverk betalas ut så snart som möjligt, dock senast tre månader efter dagen för konkursbeslutet. Enligt det nya insättningsgarantidirektivet föreskrivs att garantimyndigheten ska genomföra utbetalningarna inom loppet av tjugo arbetsdagar från Finansinspektionens beslut om garantins inträde.

Den förkortade utbetalningstiden ger garantimyndigheten litet tidsutrymme för arbete med att verifiera att institutets insättaruppgifter är korrekta. För att garantimyndigheten ska kunna uppfylla direktivets krav på snabbare utbetalning bedöms det som en förutsättning att institut som omfattas av insättningsgarantin använder pålitliga IT-system. Garantimyndigheten måste också utan dröjsmål få tillgång till insättarnas uppgifter. Institutet föreslås därför vara ålagda att snabbt kunna tillhandahålla garantimyndigheten fullständiga och tillförlitliga uppgifter om insättarnas tillgodohavanden.

Utredningen föreslår vidare att garantimyndigheten ges en möjlighet att, när den finner det nödvändigt, genomföra en undersökning hos institutet. Syftet är att garantimyndigheten ska kunna kontrollera tillförlitligheten i de uppgifter som ligger till grund för utbetalningarna.

Riksgälden anser att förslagen är av stor betydelse för en korrekt och snabb utbetalningsprocess.

Information mellan myndigheter

En förutsättning för att leva upp till de skärpta kraven på snabb hantering är att garantimyndigheten så fort som möjligt får information kring eventuella omständigheter som kan komma att leda till att ersättningsrätten inträder. Riksgälden stödjer utredningens förslag att informationsflödet mellan Finansinspektionen, Riksbanken och Riksgälden formaliseras.

Liksom insättningsgarantiutredningen konstaterar, har förutsättningarna förändrats under utredningens arbete i och med den kris som påverkat den finansiella marknaden. Nya erfarenheter har dragits utifrån hur problemdrabbade institut har hanterats.

Riksgäldens förslag:

Det kan övervägas om Finansinspektionen, innan den fattar ett beslut om att garantin ska träda in, ska samråda med Riksgälden i egenskap av garantimyndighet och stödmyndighet samt med Riksbanken. Att döma av det senaste årets erfarenheter kan det finnas andra åtgärder som ger ett bättre resultat för den finansiella stabiliteten som helhet, än att låta insättningsgarantin träda in.

Information om garantins omfattning

Riksgälden tar dagligen emot frågor från allmänheten kring insättningsgarantins omfattning. I dagsläget får vi endast lämna besked om vilka institut som är anslutna till insättningsgarantin. Garantimyndigheten saknar befogenheter att uttala sig om vilka inlåningskonton som omfattas av insättningsgarantin. Insättaren hänvisas till institutet för information alternativt till att själv dra egna slutsatser.

För att insättningsgarantin ska vara ett fullgott konsumentskydd får det inte råda någon tvekan om vilka inlåningskonton som omfattas. Dagens regelverk bedöms därför inte som tillräckligt för att kunna ge en insättare tillfredsställande information om insättningsgarantins omfattning. Nya sparformer lanseras också som kan vara svårbedömda. Därtill kommer att regelverken kan förändras. Både insättare och instituten som erbjuder olika sparformer gynnas av klara besked huruvida en sparform omfattas av garantin eller inte.

Utredningen överväger tre alternativ för att ge insättarna information om garantins omfattning. Dessa är att lämna förhandsbesked för enskilda insättningar, förhandsprövning av kontoslag eller att garantimyndigheten utfärdar föreskrifter.

Vi stödjer utredningens förslag att införa prövning av kontoslag. Det ger insättarna bättre tillgång till tillförlitlig information om garantins omfattning. Dessutom kommer garantimyndigheten, i händelse av ett ersättningsfall, redan ha information om vilka av institutets kontoslag som omfattas av insättningsgarantin. Det bidrar till en snabb utbetalningsprocess.

Medel som är föremål för transaktion

Vid varje tillfälle finns medel som är föremål för överföringar i banksystemet. Medlen finns då registrerade i transaktionsfiler antingen hos den avsändande eller mottagande banken.

Vid tidpunkten för garantins inträde är det troligt att medel som omfattas av insättningsgarantin är föremål för transaktion mellan två konton. Enligt utredningen ska medel under transaktion ses som insatta medel och således omfattas av garantin. Huruvida en betalning ska anses genomförd eller inte får avgöras genom att vanliga civilrättsliga regler tillämpas. Frågan är dock om de civilrättsliga reglerna kan tillämpas så att hänsyn tas till vikten av att bevara konsumenternas förtroende för banksystemet.

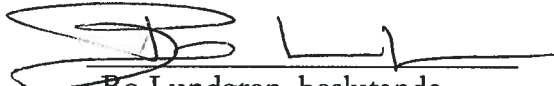
För närvarande kan garantimyndigheten inte svara på konsumentfrågor om hur medel som är föremål för transaktion mellan två konton omfattas av insättningsgarantin. Det är ur ett konsumentskyddsperspektiv inte tillfredsställande. För att garantimyndigheten ska kunna leva upp till kravet på utbetalning inom 20 dagar är det också av stor vikt att detta tydliggörs. Som vi har nämnt tidigare är det önskvärt att det inte råder några oklarheter kring vilka medel som omfattas av insättningsgarantin.

Riksgäldens förslag:

Riksgälden föreslår att en utredning tillsätts för att klargöra hur medel som är föremål för transaktion ska omfattas av insättningsgarantin.

I detta ärende har riksgäldsdirektör Bo Lundgren beslutat efter föredragning av Helena Persson. I den slutliga handläggningen har även biträdande avdelningschef Erik Sjulander deltagit.

Bo Lundgren, beslutande

Helena Persson, föredragande